

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dni in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— do 100 vrst Din 2.50. večji inzerati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300 Din.

Naše telefonske številke so 3122, 3123, 3124, 3125, in 3126.

Naše telefonske številke so 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Pred ureditvijo finančnih problemov Jugoslavije

V Beograd je pozvan bivši češkoslovaški finančni minister dr. Engliš, evropska kapaciteta, kot ekspert za rešitev naših finančnih problemov

— Praga, 7. februarja. »Češko Slovo« objavlja zanimivo vest, da je kralj Aleksander potom našega poslanstva v Pragi povabil v Jugoslavijo bivšega češkoslovaškega finančnega ministra, vseučiliškega profesorja v Brnu dr. Karla Engliša, ki je znan finančni strokovnjak. Vabilo je baje v zvezi z reformo davčne politike v Jugoslaviji, ki naj bi pripomogla h gospodarski in finančni konsolidaciji države. Dr. Engliš je laskavo vabilo našega kralja sprejel in odputuje te dni v Jugoslavijo.

Dr. Karel Engliš je ena od najuglednejših finančnih kapacitet današnje Evrope. Češkoslovaška republika je imela redko srečo, da je v historičnem trenutku reforme svoje valute razpolagala z

ženjalno odločnostjo dr. A. Rašina, a ko je treba pristopiti ureditvi težavnih davčnih in proračunskih problemov, je bila na razpolago dragocena moč dr. Engliša. Dr. Engliš je bil dvakrat fi-

nančni minister: v l. 1920-21, ko je z največjim uspehom dovršil Rašino valutno reformo ter od l. 1925 do lani ko je izvedel končno ureditev čl. državnega gospodarstva. Dr. Engliš slovi zlasti kot odlični organizator denarnega vprašanja ter budžetskih in davčnih problemov. Sedaj je profesor narodnega gospodarstva na univerzi v Brnu, kjer razvija odlično znanstveno delovanje. Njegovi nasveti bodo za našo državno otovo od velike vrednosti. Dr. Engliš je razmeroma še mlad mož: rojen je l. 1880, in je torej 49 let star.

Definitivna likvidacija Narodne skupščine

Včeraj je kralj podpisal zakon, ki vsebuje odredbe o definitivni likvidaciji bivše Narodne skupščine

— Beograd, 7. februarja. Kralj je sinoči podpisal ukaz o likvidaciji službenih odnosov osebja in o materialnih obvezah bivše Narodne skupščine. Ukaz se glasi:

1. O osebju Narodne skupščine odloča in sklepa po potrebi minister financ po določbah zakona o imenovanju, premeščanju, revizijah na druge dolžnosti ali stroke, postavljanju na razpoložnost, upokojitvi in odpustu iz državne službe.

2. Od uveljavljanja tega zakona je za vse izdatke, tako osebne kakor materialne v pogledu Narodne skupščine, navedenec minister financ, ki sme zaradi likvidacije vseh teh izdatkov vrstiti potrebne virane med vsemi paritijami drugega poglavja proračuna za leto 1928-29, ne glede na določbe čl. 71 zakona o državnem računovodstvu.

3. Vsi sklepi o upokojitvah in o razvrstitvi osebja Narodne skupščine, kakor

tudi sklepi, ki so bili sprejeti pred uveljavljanjem tega zakona, kakor tudi sklepi, ki jih bo storil minister financ na podlagi pooblastila, ki mu ga daje ta zakon, naj se predložijo glavni kontroli in o cenah, Ravno tako naj se predložijo glavni kontroli tudi vsi ostali sklepi temelječi čl. 29 zakona o glavnih kontroli in čl. 72 zakona o državnem računovodstvu. O pritožbah glavne kontrole odloča Državni svet.

4. Račune Narodne skupščine v proračunskem letu 1928-29, ki jih skupščina še ni sprejela na svoj seji v smislu čl. 127 pravilnika Narodne skupščine bo pregledala in razreševala glavna kontrola po določbah zakona o glavnih kontroli.

5. Ta zakon stopi v veljavo in zadobi moč zakona, ko bo objavljen v »Službenih Novinah«. S tem dnem prenehajo vsi predpisi, ki mu nasprotujejo.

Primo de Rivera se bo umaknil?

Čim bo vpstavljen v državi red in mir, bo dal mesta liberalnejšemu režimu — Njegov naslednik bo sedanji minister dvora general Pereguia

Pariz, 7. februarja. »Journal de Debats« poroča iz Madrida, da vlada tamkaj splošno prepričanje, da bo sedanji diktator kmalu konec. Čim se bo Primo de Rivera posredilo vzpostaviti

mir in red v notranjosti, se bo Primo de Rivera umaknil in dal mesta liberalnejšemu režimu. Kot njegov naslednik se navaja sedanji minister dvora general Pereguia.

Grof Bethlen se izjavlja za revizijo

Noče biti ovira revizionistične politike, marveč stremi po obnovi Velike Madžarske.

Budimpešta, 7. februarja. Odgovarjajoč na očitek madžarskih nacionalistov, je grof Bethlen na danes seji parlamenta izjavil, da mora najodločnejše nastopiti proti vsaki domnevi, da bi bil on ovira revizionistične politike. Vse njegovo stremjenje je baš

usmerjeno na Veliko Madžarsko, ne pa na današnji madžarski torzo. Njegove osebne želje gredo za tem, da se vprašanje revizije madžarskih meja reši čimprej in v čim ugodnejšem smislu za Madžarsko.

Lažna mirovna politika Amerike

Od drugih zahteva garancije miru, sama pa se naglo oborožuje. Ogorčenje v pacifističnih krogih.

Washington, 6. febr. (ri.) Ameriško časopisje skoro enodušno pozdravlja sklep senata za gradnjo 15 novih torzarj in ene matične ladje za letala. Sprejeta je bila tudi določba, da se ta mornariški program izvrši najkasneje v treh letih, dasi se je tej določbi upiral predsednik Coolidge z vsjo silo. Časopisje povdarja, da se je ameriška trgovina po vojni razvila do ogromnega obsega, zato pa potrebuje tudi močnejše vojne mornarice, ki bi čuvala to pridobitev. Pacifistični krogi pa smatrajo sklep senata za pogreško, ki diskreditira vsa mi-

rovna prizadevanja predsednika Coolidgea. Sprejem mornariške predloge je v nasprotju z vsemi miroljubnimi izjavami ameriške vlade. Kelloggov pakt sam po sebi s tem krpa papirja brez vsakega pomena. Senat je s svojim nepremišljenim sklepom dal znamenje za novo tekmovalstvo v pomorskem oboroževanju in je bržkone razočaral vse, ki so verovali v splošno razorožitev. Senat bi moral upoštevati vsaj Coolidgeov predlog, da bi ne dal svojemu sklepu tako ostenativno bojnega značaja.

Epidemija hripe v Parizu

— Pariz, 7. februarja. Epidemija hripe, ki razsaja v Parizu, je naluhša, kar jih beleži kronika tekom zadnjih petih let. Samo tekmo včerajšnje dne je bilo v bolnicah zabeleženih 2200 slučajev pljučnice kot posledice hripe. Število smrtnih slučajev je razmeroma nizko. Včeraj je umrlo na hrip samo 25 ljudi. Bati pa se je, da bo umrljivost z nastopom toplejšega vremena narasla.

Obletnica izvolitve papeža

Rim, 7. februarja. Ob obletnici svoje izvolitve za papeža je prejel papež danes veliko število častilk iz inozemstva. Oficijelna prošnja obletnice se bo vršila 12. t. m. Danes opoldne bo papež sprejel v privatni avdienci švedskega kralja.

Španska kraljica-mati umrla

— Madrid, 7. februarja. Španska kraljica-mati Marija Kristina je v torek ob 3. zjutraj mrla. Zadel jo je srčna kap. Kraljica je bila skupno s svojo rodbino zvečer v kinu v kraljevski palači, ko se je pa vrnila v svoje sobane, le nenadoma omahnila. Pozvani so bili takoj zdravniki, ki so pa kmalu uvideli, da je vsaka pomoč zaman. In res je kraljica nekaj ur kasneje zatisnila oči.

Vest o nenadni smrti kraljice-matere je presenetila vso Španijo. Kraljica je sicer že dle časa bolela, toda javnost o tem ni bila obveščena. Baje so zadnji burni dogodki na Španski kraljico zelo razburili in vse kaže, da je bila kap posledica razburjenja.

Kraljica Marija Kristina je bila rodom avstrijskega pokolenja. Rojena je bila leta 1858 v Gross-Solovitzu kot hčerka nadvojvode Karla Ferdinanda in nadvojvodinje Elizabete Avstrijske-Este-Modene. V novembru leta 1879 se je poročila z Alfonzom XII., ki je, kakor znano, preživel svojo mladost v prognanstvu na Dunaju. V tamšnjem Tererizianu se je v mladosti čisto sestajal z Marijo Kristino. Leta 1874 je general Martinez Campo pozval mladega Alfonza v Španijo in istega leta je v Karlosiji zasedel prestol. Tri leta kasneje se je oženil s svojo sestro, infantino Marijo de la Mercedes, ki je pa že po polletnem zakonu umrla. Ena leto dni kasneje se je Alfonz XII. oženil z Marijo Kristino. V zakonu sta se rodili dve hčerki, leta 1885 je Alfonz postal tuberkulozi, dva meseca po njegovi smrti se je pa rodil prestolonaslednik, sedanji španski kralj Alfonz XIII. Mesto njega je vladala mati Marija Kristina, ki je po veritvi državne posle liberalnemu kabinetu in posredilo se ji je kljub intrigam Karlistov in republikancev rešiti sinu prestol. Leta 1902 je bil Alfonz kronan za španskega kralja.

Kraljica Marija Kristina je imela velik vpliv tudi v političnem oziru in samo njena zasluga je bila, da Španija ni med svetovno vojno pristopila k zavezniškim.

Prpriave za Trockijev prihod v Turčijo

Carigrad, 7. februarja. Turška vlada je izdala dovoljenje za bivanje Trockega na turškem ozemlju. Kakor pa se za turčije, se Trocki ne bo nastanil niti v Carigradu niti v Angori, mar eš v kakem kraju, kjer bo kontrola nad njegovim gibanjem lažja. Ali in kdaj bo odputoval v Nemčijo, kjer se namerava spet naseliti, še ni znano.

Izvoz naših rud na Japonsko

— Sibentk, 7. februarja. Danes je odput iz šibenske luke veliki italijanski parnik »Duchessa D' Aosta«. To je osem največji parnik, ki je kdajkoli pristal v Šibentki. Ladija je last tržaške družbe »Navigatione Triestina« in šteje 30.000 registrskih ton. V šibenski luki je natovorila 2500 ton cianida za Japonsko. Na ladiji se nahajata tudi 50 srn in 50 jelen, ki so namenjene za nekoga japonskega princa. Doslej je prehrana teh živali veljala nad pol milijona lir.

Katastrofa italijanskega parnika

Genova, 7. februarja. Med Genovo in Sv. Stefanom je potopil italijanski parnik »Acquileas« Doslej so našli samo en rešeni čoln, v katerem je bil eden težko ranjen, eden pa že mrtev od mornarjev. O ostali posadki ni nobenega glasu in je bržkone utonila.

Samomor v Mariboru

Maribor, 7. februarja. Danes ob 11.45 je izvršil na glavnem kolodvoru samomor blagajnik Vladimir Premrov. Ustrelil se je v levo senco. Kroga je izstopila na desni strani Nezvestnega so ga prepeljali v bolnico, kjer je podlegel poškodbi. O vzroku samomora se širijo najrazličnejše verzije, ki pa jih še ni mogoče preveriti.

Amnestija žalitev vladarja in političnih deliktov

Odpuščajo se kazni in ustavljajo obtožbe zaradi žalitve kralja ter amnestirajo politični delikti po kazenskem in tiskovnem zakonu, po zakonu o volilnih imenikih in po zakonu o volitvah narodnih poslancev.

Danes je v »Službenih novinah« izšel kraljev ukaz o obširni amnestiji kaznivih dejanj in pregreškov.

Amnestija, ki jo je izdal vladar ob prihli, preuredbe državnega stanja, je jako dalekosežna. Obsega večino političnih deliktov, ki se nanašajo na medstrankarsko borbo, kakor tudi na borbo proti državnemu stanju, kakršnega je ustvarila vidovdanska ustava z likvidacijo te ustave so avtomatično obveljale v zrak vsi delikti, ki so bili napravljeni proti stanju, ustvarjenemu s to ustavo. Zato je vladar napravil svojo veliko dušno potezo kot logično posledico dejstva, da se je državno stanje, ustvarjeno z vidovdansko ustavo, izpremenilo.

Amnestija ne pomeni samo odpustitve kazni, ki so bile že izrečene, ampak je izredno dalekosežna tudi zaradi tega, ker oprošča kazniva dejanja, ki so bila storjena pred 6. januarjem l. 1929, tudi v onih slučajih, kjer je kazensko postopanje še v teku, ter celo v onih, kjer se še sploh ni začelo. S tega stališča je smatrati to vladarjevo amnestijo za najširšo od vseh doslej izdanih, ker pomeni popo no abolicijo procesov in kaznivih dejanj gotovega znanja ali sploh.

V posameznostih so amnestirana kazniva dejanja po §§ 91 b in v. 92, 95, 103 in 104 kazenskega zakona za kraljevino Srbijo, ki so bili razširjeni na vse ozemlje kraljevine, nadalje kazniva dejanja po §§ 47, 48 odst. 2 zakona o tisku, kazniva dejanja po zakonu o volilnih imenikih od 30. maja l. 1922, kazniva dejanja po zakonu o volitvah narodnih poslancev z dne 28. novembra l. 1920, izpremenjenega z zakonom od 10. junija l. 1922.

Amnestirana so torej žalitve vladarja in v adarskega doma (§ 91 b in v. s. k. z.), pozivanje k nepokorščim zoper zakone, uredbe in naredbe oblasti, javno opravičevanje in hvajenje hudodelstev ozir. pregreškov (§ 92), zbiranje več ljudi, da skupno napadejo javnega uslužbenca ali ga prisilijo k izvršitvi ali opustitvi kakega uradnega posla (§ 95), izpostavljanje državnih naredb oblasti ali uradnikov mržnji oziroma preziranju zburjanje nezaupnosti proti obvestnim naredbam, draženje enega sloja prebivalstva k mržnji in preziranju zoper druge (§ 103), besedne oziroma natisnjene žalitve oblasti oziroma javnih uslužbenec ob prihli in v pogodu s službenih poslov (§ 104) po tiskovnem zakonu pa naslednji delikti: izizzivanje mržnje zoper državo kot celoto ali verski in plemenski razdor (§ 47), draženje enega družabnega razreda proti drugemu in zlonamerno izizzivanje preziranja ali zasmehovanja državnih naprav (§ 48 odst. 2), žalitve kralja, članov kraljevega doma, tujih državnih poglavarjev ali Narodne skupščine s tiskom (§ 53), žalitev sodišč, vojske in javnih uradov, članov Narodne skupščine, predstavnikov oblasti ter javnih uslužbenec z ozirom na njihovo svojstvo s tiskom (§ 54), nadalje množični delikt po zakonu o volilnih imenikih in po zakonu o volitvah narodnih poslancev.

Kakor rečeno, se tiče amnestija predvsem dejanj proti nekaterim določbam kazenskega zakona za kraljevino Srbijo, razširjena na vso državo. Te določbe se glase:

§ 91. Kdor z besedami, natisnjenimi ali natisnjenimi spisom, liki ali kakršnimkoli predstavljanim ali znaki žal vladajočega kralja ali sicer počne ali govori karkoli, iz česar se more izpostaviti posmehu ali preziranju, naj se kaznuje z zapornim od enega do petih let.

Kdor učini to zoper kraljico, prestolonaslednika (ali kraljeve roditelje, zoper oba ali zoper poednega od njih) naj se kaznuje krivce z zapornim od 1 meseca do 2 let.

Če je to učinjeno zoper namestnike kraljevega dostojanstva, bodisi zoper vse, bodisi zoper poednega od njih, naj se kaznuje krivce z zapornim od 1 meseca do 2 let.

Žalitve, navedene v tem paragrafu, se zasledujejo in kaznujejo samo po odobri ali po naročilu ministra za notranje posle.

Namesto s kaznimi, ki jih predpisuje ta zakon, naj se kaznuje krivce za žalitev vladajočega kralja z zapornim od 3 do 10 let, za žalitev kraljice, prestolonaslednika in kraljevih roditeljev kakor tudi prednikov in potomcev vladajočega kralja v ravni vrsti z zapornim od 1 do 5 let.

Te kazni se ne morejo v nobenem primeru znižati pod najmanjšo mero.

§ 91. Kdor z besedami, natisnjenimi ali natisnjenimi spisom napada ali izpostavlja posmehu ali preziranju ustavno prava vladajočega kralja zakonit red prestolnega nasledstva ali obstoječo obliko vladavine, naj se kaznuje z zapornim od treh do desetih let.

Kdor na isti način napada ali izpostavlja posmehu ali preziranju pravne ustanove, rodbino (familijs), zakon ali svojino, naj se kaznuje z zapornim od 3 mesecev do 5 let.

§ 92. Kdor javno poziva ali draži na nepokornost zoper zakone, uredbe ali zakonite naredbe oblasti ali kdor dejanja, ki so označena po zakonu za hudodelstva ali pregreške, javno opravičuje in hvaji, naj se kaznuje v denarju do 3000 Din ali z zapornim od 1 do 5 let.

§ 95. Če se skupi več ljudi in če skupno učini pregrešek, ki je naveden v §§ 93 in 94 (kazneni zapora od 2 mesecev do 2 let za napad na javnega organa pri službenem poslu ali upor proti njemu s pretno ali silo, zapor od 3 mesecev do 4 let za dejanje, s katerim se s silo ali grožnjo prisihi javnega organa za izvršitev ali opustitev uradnega posla), naj se kaznuje z zapornim od petih let; oni udeleženci pa, ki bi bili brez sili, omenjenimi v navedenih paragrafih, grdo ravnavati, se morajo kaznovati tudi z robijo do petih let, če ne bi bilo to grdo ravnanje huje kaznovano dejanje.

Če se taka skupina, preden je njeno postopanje proizvedlo kako dejanje, prostovoljno ali zgolj na opomin oblasti razide ali pomiri in pride v red, naj se kaznuje samo kolokvodje z zapornim od 2 let, pri čemer naj se uvažuje za olajšajočo okolnost, če je kateri od njih tudi sa nponagal, da se ljudje pomirijo.

§ 103. Kdor z javnimi izjavami izsmehuje ali popačenih stvari ali z javnim zaničevanjem in zasmehovanjem državnih uredb ali zakonitih naredb oblasti ali poednih uradnikov lete izpostavlja mržnji in preziranju ali izpodbi njih veljavo ali sicer vzbuja nezaupnost proti navedenim uredbam in naredbam, istotako kdo javno en sloj prebivalstva draži zoper drugega na mržnjo in preziranje, naj se kaznuje v denarju od 200 do 3000 Din ali z zapornim od 3 mesecev do 3 let.

Vedat pa javno usno ali pisмено grajenje nedostatkov in pogrskov kakega zakona, kake uredbe ali naredbe ali sodb ali sodnih rešitev, kakor tudi njih znanstveno pretresanje in kritiziranje ni kaznovano, če ne kaže oblika izražanja žaljivega namena.

§ 104. Kdor z besedami, natisnjenimi ali natisnjenimi spisom, likom ali kakršnimkoli drugim predstavljanim ali znaki razžali oblastvo ali politično telo ali uradnika ali državnega zvanika ali porotnika ali razsodnika, pričo ali izvedenca ali javnega uslužbenca o prihli službenega posla, ali tudi izven kraja oblasti, vsakekora v pogledu službenega posla v obče, naj se kaznuje z zapornim od meseca dni do dveh let. Istotako naj se kaznuje tudi, kdor storijo zoper Narodno skupščino ali poedine njene organe.

Če bi obsegala razžalitev obrekovanje, se more kaznovati z zapornim od treh let.

V vseh tu omenjenih primerih razžalitve javni oblasti, političnih teles ali navedenih oseb more policijsko oblastvo samo tudi brez razžaljenčeve tožbe izročiti krivce sodišču na sojenje.

Po zakonu o tisku so manstrirana dejanja na podlagi naslednjih določb:

Čl. 47. Kdor izziva s tiskom mržnjo zoper državo kot celoto ali verski in plemenski razdor, se kaznuje z zapornim od enega meseca do enega leta in v denarju do 10.000 Din.

Člen 48 odst. 2. Kdor vedoma draži en družabni razred na drugega ali kdor zlonamerno izziva preziranje ali zasmehovanje državnih naprav, se kaznuje z zapornim od 6 mesecev.

Čl. 53. Kdor uvredi kralja ali člana kraljevskega doma, se kaznuje z zapornim od 1 do 5 let.

Kdor uvredi tujega državnega poglavarja ali Narodno skupščino, se kaznuje z zapornim od enega leta.

Obajavljenje karikatur o kralju ali članih kraljevskega doma se smatra za uvredo.

Kdor okleveta kralja ali člana kraljevskega doma, se kaznuje z zapornim od 1 leta do 10 let in v denarju od 20.000 do 200.000 Din.

Kdor okleveta tujega državnega poglavarja ali Narodno skupščino, se kaznuje z zapornim od 3 let in v denarju do 20.000 Din.

Čl. 54. Kdor priobči uvredno sodišč, vojske, javnih uradov, članov Narodne skupščine, predstavnikov oblasti ali v obče javnih uslužbenec, kakor tudi državljanov, ki opravljajo stalno ali začasno javno službo ali izvršujejo javno dolžnost, se kaznuje, če se nanala uvreda na to njih svojstvo z zapornim od dveh let.

Zaradi klevete se kaznuje z zapornim do 3 let in v denarju do 20.000 Din.

Končno so manstrirana dejanja zoper zakon o volilnih imenikih in zoper zakon o volitvah narodnih poslancev, ki so manjše važnosti.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 0.—22.40, Berlin 13.5125 — 13.5425 (13.5275), Bruselj 0 — 7.9177, Budimpešta 9.922 — 9.952 (9.937), Curih 10.44 — 10.474 (10.459), (dunaj) 9.966 — 8.0205 (8.0055), London 0 — 276.39, New York 56.76 — 56.96 (56.86), Pariz 221.05 — 223.65 (222.65), Praga 168.2 — 169 (168.6), Trst 0.—298.12.

Efekt 12 Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 125 den., Pradedna 380 den., Kreditni zavod 175 den., Veveče 120 den., Kranjska industrijska 280 den., Ruzs 260 — 280.

Inozemske borze.

Curih: Beograd 9.125, Dunaj 73.03, Budimpešta 90.65, Berlin 123.45, Praga 15.38, Milan 27.205, Pariz 20.32, London 25.22, New York 519.90.

Vladimir Gajdarov v Ljubljani

Senzacija za ljubljansko filmsko publiko — Naši novinarji pri Gajdarovu

Ljubljana, 7. februarja.

Včeraj popoldne je prispel v Ljubljano slavni filmski igralec Vladimir Gajdarov, s katerim potuje po naših mestih tudi njegova soigralka Olga Gzovska. Na kolodvoru se je zbralo mnogo radovednih ljubljank, ki so pa večinoma odšle, ker je imel vlak znatno zamudo. Nekaj jih je pa kljub mrazu vztrajalo, zlasti mladih gospodičen, ki so bile radovedne, kakšen je živ filmski igralec. Na kolodvoru sta pozdravila odlična gosta ravnatelj dr. G. Pavel Golia, v imenu kina Matice pa g. Prešeren.

Gajdarov med novinarji

Ob 8.3. uri sprejema Gajdarov novinarje v Unioni, sem zvedel v redakciji. Ob tej uri smo se res zbrali v hotelu, moja malenkost za »Slov. Narod« nadležne poročevalci »Slovenec«, »Jutro«, »Politik«, »Vreme« in »Novosti«.

Gajdarov ložira v I. nadstropju vrata štev. 2.

Po dolgem hodniku smo stopali skoro malo nervozno. Prvi je potrkal na vrata.

— Wer ist?

— Zastopniki ljubljanskega tiska. Vstopimo: Gajdarov se nam prijazno smehljaje. Z lahko elegantno kretnjo nas pozove, naj odločimo in sedemo.

Prvo, kar ti pade v oči, je, da je Gajdarov v resnici lepši, kakor na fotografiji. Tu di večji izgleda, kakor v filmu. V naravi vidiš marsikatero plemenito in lepo potezo v njegovem obrazu, ki je na sliki ni.

Gajdarov znanec ljubljank g. M. Foerster nas predstavi po vrsti.

Njegova zunanost

— Oprostite, da vas sprejemam v taki obleki; utrujen sem. Umetnik je bil oblečen v navadno toplejšo sivo obleko s pisano srajco z odprtim ovratnikom. Njegove gospe Olge Gzovske nit bilo v sobi. Ko smo ga vprašali o njegovi dosedanjih turnejah po Jugoslaviji, nam je začel pripovedovati o tem. Govori počasi, premišljeno, z ruskim akcentom in rusko besedno konstrukcijo v stavkih. Sicer pa obvlada nemščino zelo dobro. Med pogovorom rad poudari kako besedo tako, da jo izgovori po francosko. Sploh se mu vidi izgovorjen in kresen, da je zelo kultiviran človek in da diha velikomestno atmosfero filmskih in teaterskih umetnikov. Govori s cigaretami v roki, pri tem podčrta vse svoje misli z živahnimi kretnjami.

Gajdarov ima črne lase. Sprejda je »mozdno« plešico, zadaj pa umetniško razmehane kodre. Čelo visoko, a malo poševno. Lepe velike rjave oči in temne košate obrvi. Nos ima lahko upognjen, nikakor pa ni to grški nos, kakor je to ugotovil »Slovenec« poročevalec. Gorenjo ustnico ima skoro žensko fino, spodnjo pa močno, moško. V ustnih kotih mu zaigra smehljaj, ki izraža fino ironijo, samozavest in morda še preziranje. Na svoje veliko začudenje sem opazil, da ima luknjico v bradi in sem se spomnil ljubljanske dame, ki obožuje Gajdarova, ki pa ne more videti takega z luknjico v bradi. Kar tepla bi takega moškega, pravi navadno.

Gajdarov o Sloveniji in naši publiko

— Prirodno krasote Slovenije sem občudoval pred vsem, je rekel, ko smo ga vprašali, kakšni so njegovi vtisi v Sloveniji. Od Zagreba do Ljubljane sem užival pokrajino. Kako lepo mora biti tu šele poleti.

— Kakšna se vam pa zdi naša publika?

— O, publika je kolosalno »netto« in kolosalno temperamentna. Take še nisem videl nikjer drugje. Malo nerodno je, če temperament občinstva prekorači mejo, kakor na primer v Subotici, kjer so mi navdušene dame odrezale dlake s kožuha in tako toliko in razbijale po vratih moje sobe, da sem mislil, da bo vse »kaput«. Zanimivo pa je, da je občinstvo reagiralo na istih krajih, kakor rusko občinstvo, čeprav ni razumelo lezika.

Kaj pravi o filmski in gledališki umetnosti

Novinarji bi nadalje radi vedeli o čitjih Gajdarove umetnosti.

— Na to posebno vprašanje vam morem samo splošno odgovoriti. Umetnost je neomejena.

— Če odgovorim bolj konkretno, filmska umetnost mora biti dobro organizirana in to na mednarodni podlagi. Zahteva tudi veliko denarja. Novinar pa prekine: Na kateri svoj film ste najbolj ponosni?

— No, jaz nisem ponosen, odgovori umetnik smeje. Novinarju postane nerodno. Ker tudi nemščine ne obvlada posebno dobro, se je zdel njegova zadrega še večja. Umetnik ga je pa kmalu razumel, kaj je hotel vedeti in je nadaljeval:

— Vas že razumem. Dovoliš sem si samo ta »vico«. Umetnik ne sme in ne more biti »čisto«. Njegov cilj je, razvijati se. So pa filmi, ki sem jih bil vesel kakor »Padec Troje«, »Bela suznja« in »Tragedija ljubezni«.

»Jutro« poročevalec, ki se razume na filmsko umetnost, je malo pomislil:

— V »Beli suznji« ste igrali, če se ne motim, z Mijo May.

— Ne, z Evi May sem igral, sicer so pa ta film imenovali tudi »Grofica iz Pariza«.

— Kje igrate raje, v filmu ali v gledališču? — Je hotel vprašati poročevalec »Politika«. Ker se mu pa zatika pri trdi nemščini, ga je umetnik prekinil:

— Razumem vas. Povsod rad igram, kjer je umetnost. Vendar moramo pomisliti, da je film še v razvoju, da je še mlad. Teaterska umetnost je pa stara in ima svojo tradicijo.

Gajdarov je nato govoril podrobno o zgodovini teatra. O grškem teatru, o teatru v 16. stoletju, o Boileauju, ter o zakonih, ki so se sčasoma izoblikovali o teaterski umetnosti in ji dali s tem trdno podlago ter umetniško vrednost. Vsi mo napeto polušali in se čudili umetnikovu znanju in globokemu pojmovanju teatra. Gajdarov je zaključil:

— Drama se je izredno razvila in ima nekako svojo teorijo, pri filmu je pa glavni zakon: slučaj. Dozdaj tudi ni filmskih šol, kakor na primer za gledališko umetnost šole »Burgtheater«, Stanislavskega itd. Slab režiser lahko uniči dobrega umetnika na platnu, kar je v gledališču nemogoče.

Gajdarov vrže ogorek v pepelnik in se poigrava z vrvice telefona na mizi.

— Rad igram prav za prav v gledališču in v filmu. Vendar se čutim v gledališču trdnjše. Če stopim na oder, stojim tu trdno, »kein Kuckuck kann mich umstürzen«.

Pri filmu je drugače. Režiser ima svoje škarje in — rezk, filmsko podjetje ima škarje in zopet — rezk in tako naprej. Še kinolastnik na zadnje odreže, kar mu ni všeč in iz umetnine lahko nastane — šmir.

Umetnik se pri tem posebno razgiba. S kretnjami ponazoril režiserje in podjetnike, ki s svojimi škarjami krajajo in popravljajo ali uničujejo film. Nehote sem se spomnil na redakcijske škarje, ki jih vihti pri nas k sreči samo eden, pa tudi ne vedno. V tem je menda tudi edina sorodnost med mojim poklicem in njegovim, sem si mislil. Nato sem pokajal in pokajal, so za menoj vsi zastopniki ljubljanskega tiska.

— Nämlich, jedoch, ich nicht habe... verstanden... jecija poročevalec bratskega tiska.

Gajdarov ga pa razume in mu še enkrat pove od konca do kraja, kako je s filmom in kako s teatrom. Teater ne more

Zdravstveno stanje v Ljubljani

V januarju vladajoče vremenske nepravilnosti so močno vplivale na zdravstveno stanje ljubljane. Pretekli mesec je po mesečnem izkazu mestnega fizikata umrlo 144 oseb, med temi 62 moških in 82 žensk. Umrlo je pretežno večini ljudi v starosti nad 60 let. V raznih zavodih, kakor v bolnišnicah, hiralnicah in ubožnicah je umrlo 108 oseb. Umrlo je 87 domačinov in 57 tujcev. V januarju je bilo rojenih 137, med temi 65 moških in 72 žensk, mrtvorojenih je bilo 7.

Smrtni vzroki so bili: trebušni tifus 1, davica 2, druge nalezljive 2, jetnika na sopilih 16, druge oblike jetike 1, rak 7, vnetje možganske mrene 1, bolezen na srcu 18, kronična bronhitis 7, pljučnica 11, druge bolezni na sopilih 1, kila 2, krčenje jeter 1, vnetje ledvic 6, prirojena slabost 4, starost 25, smrt zaradi neizgode 4, samomor 1, druge bolezni 29.

Mestnemu fizikatu je bilo prijavljenih 14 slučajev nalezljivih bolezni in sicer: škrlatinka 4, ošpice 5, davica 4 in 1 slučaj šena.

Umrljivost je, kakor razvidno iz poročila, dosegla letos v januarju rekord.

Nad 500 stanovanjskih odpovedi

Danes dopoldne je skupno število doslej pri sodišču vloženih stanovanjskih odpovedi znatno prekoračilo 500. Pismonoša imajo zadnje dni mnogo posla z dostavljanjem sodnih odpovedi najemnikom, katerim morajo odpovedi osebno izročiti. Največ odpovedi so dobile stranke sredi mesta. Po nekaterih glavnih ulicah in cestah skoro ni hiše, kjer bi ne bilo kakemu najemniku odpovedano. Številne so odpovedi na Bleiweisovi, Dunajski in Poljanski cesti. Na periferiji mesta so odpovedi prav redke. Nad 75% odpovedi je določenih onim stanovanjskim najemnikom, ki so bili po zakonu še zaščiteni. Ostalim najemnikom je bilo odpovedano, ker niso redno plačevali najemnine in so bili za več mesecev v zastanku.

Stanovanjski oddelek okrajnega sodišča je z delom preobremenjen. Vse dopoldne od 8. do 14. so prihajale stranke in odvnetiki. Eni prosijo pojasnila, kako treba sestaviti odpovedno vlogo, drugi zahtevajo tiskane vzorce za odpovedi. G. Jerše, ki vodi evi-

povsod, film je pa internacionalen. Jaz doživim pisma s Kuba in Jave, kjer lahko gledajo moje filme, ne morem pa tja v kakem gledališkem komadu.

Bodočnost filma

— Kako sodite o bodočnosti filma?

— Danes se mnogo govori o barvnem in o govorečem filmu, slasti v Ameriki. Ve to je pretrano. Amerika je morala »pustiti« svoje občinstvo za novotarijo, ker so se tam že naveličali žaljubljenih storij s srečnim koncem. Važno vlogo bo pa nemara še igral tridimenzionalen film. Barvo bodo najbrž z uspeho uporabljali v prirodozgodovinskih in tako zvanih abstraktnih filmih.

Sveda film ostane film. Občinstvo hoče pred vsem živčnega duha. Hoče doživljati z umetnikom vred, Premišljeval sem mnogo o govorečem filmu, ki se pa do sedaj ni obnesel in se tudi v bodočem najbrž ne bo. Pač pa bodo z uspehom nemara uporabljali akustične aparate za proizvajanje ropota in strelova pri kanonadi, elementarnih katastrofah itd.

Razmerje do drugih filmskih igralcev

— Kako stališče zavzimate do drugih filmskih igralcev?

— Zelo spoštujem Chaplina. Lahko rečem, da je moj ljubljeneč. Vioko cenim tudi Douglasa Fairbanka. Njegovo telo je muzika gibanja. Le žal, da izbira sijeje come ci, comme ça.

Gajdarov je vstal in vstopil v stransko sobo. Ugibal smo, če bi lahko prižgali cigarete. Umetnik se je med tem vrnil s škatico Vardar v roki. Položil jo je na mizo. Videlo se mu je, da nekaj premišljuje in v tem je najbrž pozabil ponuditi cigarete, na našo veliko žalost, kajti vsi smo strastni kadilci.

— Zakaj ste zapustili Stanislavskega?

— To je komplicirano vprašanje. Prišlo je do tega, da sva se z gospo Gzovsko ločila od gledališa in šla k filmu.

Sovjetska filmska umetnost

— Kako sodite o sovjetski filmski umetnosti?

— Za sovjetski film sem navdušen. Človek mora biti oprezen, kajti jaz sem sovjetski državljani in zato hočem izločiti politiko. Z umetniškega stališča je pa ruski film vreden največje hvala.

Slovo

Umetnik je bil videti utrujen. Vendar nam je začel še sam pripovedovati, kako je prišel z gospo k filmu, kakšne so dolžnosti umetnika, kako naj oplemeniti film, ki razširja žal večkrat le slab okus, ker dela koncesije široki masi in ker je gospodarsko podjetje. Povedal nam je, kateri so njegovi najprijetnejši filmski režiserji itd.

Preden smo se poslovili, nam je dal avtograme. Eden poročevalec je potegnil iz žepa nov 10 dinarski bankovec in nanj se je umetnik podpisal. Originalno, kaj ne? Ko smo bili že na hodniku, nam je še enkrat namignil, kakor namignejo vsi slavni umetniki, vajeni oboževanja in občudovanja. mz

denco o odpovedih, ima obilo posla. Danes dopoldne je bil izreden naval strank. Prihajajo tudi že najemniki, katerim je bilo stanovanje odpovedano, in podajajo ugovore.

Stanovanjska odpoved je veljavna, ako je podana v predpisnem roku pri sodišču. Da nekateri gospodarji ne zamude roka, so se v večjem številu danes poizabili na sodišče. Odpoved je veljavna tudi, če bo vložena jutri 8. t. m. ob takem času, da jo bo sodišče lahko najemniku dostavilo jutri najkasneje ob 6. zvečer. Sodišče je do danes pošiljalo odpovedi po pošti. Vse jutri vložene odpovedi pa bo moralo eventualno dostaviti stranki po sodnem slugi.

Litijske novice

Litja, 7. februarja.

V našem listu smo že poročali o malem litijskem harmonikarju 6-letnem Rakarjevem Tončku, ki je pravi virtuoz. Pred dvema mesecema je odšel fantiček v Tržič k nekemu svojemu sorodniku, znanemu virtuozu na harmoniko. Stric so vzeli Tončka poštno v roke, zato se je pa pobel še bolj poudarjal v muziciranju. Pred dnevi se je vrnil iz Tržiča domov in je že pričel s koncerti. Na predmestni veselici se je moral pokazati Tonček predmestnemu direktorju in vsem drugim odličnim gostom. Melodije, ki jih je spravlil Tonček iz svojega instrumenta, — dario ravnatelj ljubljanskega velešajma g. Dr. Dularja, — so tako navdušile vso zbrano gospodo, da se je mahoma vsul v Tončkov klubok — dež pa ta dež ni bil prav nič moker, ampak so se raztegnila Tončkova usta v prijeten smeh, ko je zagledal v svojem klubčku toliko lepih kovačev in celo nekaj — metuljev.

— Ja, če kdo zna, zna Tonček, ki mu gre pošteno zaslužen — honorar.

Včeraj ponoči je mraz sicer nekoliko ponehal, v bližini Save pa se ni sprememba dosti poznala. Ko je korakal preko litijskega mostu geometer g. Mate Lozar iz Gradca, je opazil, kako ždi nepremično ob ograji neznan možak. G. geometer je pričel tresti neznanca in mu je klical, naj vstane. Neznanec, ki je bil ves prestrašen, se je šele polagoma prebudil iz nezvesti. Šepetal je polglasno: »Pomagajte, pomagajte!« Baš ta čas pa je prišel mimo neki šmarčan in je z njegovo pomočjo odvedel g. Lozar premraženca do bližnje gostilne. Tam so spo-

znali v njem berača Vrbanca. Prenesi so ga v hlev in so ga dobro odeli. Kako je zašel Vrbancev v neprijeten položaj, je povedal pozneje tako-le:

»Malo sem bil lačen, nekaj sem ga imel tudi pod kapo. Na zledeneli poti sredi mosta mi je spodrsnilo, da sem padel. Z glavo sem priletel v ograjo in sem se tako udaril, da nisem mogel vstati. Tedaj pa mi je že začel lesti mraz v kosti, ki me je vsega prevzel. Prav gotovo bi bilo po meni, na me ni našel dobri a. Lozar, ki me je tudi odpeljal na gorlo.«

V takojšnji okolici je bilo več manjših nesreč zaradi poledice. Posebno na Dobravi so bila kaj gladka tla in so ljudje kar po vrsti padali. Ko je padla ga. C., se je zapeljala več metrov navzdol po klancu. Pa je imela srečo, da je odnesla zdravo kožo.

Poleg predmestnega konsuma pa je padla ga. G., ki ji je poledica spodnesla tla in se je udarila tako močno na glavo, da se je onesvestila. Poškodovanko so morali prenesti na njen dom, kjer je šele prišla k sebi.

Pred dnevi so našli na Bregu pri Litiji zamrznjenega Dimca iz Ponočič. Do pazu je bil močje za popolnoma trd in so ga odpeljali v ljubljansko bolnico. Včeraj pa se je raznesla po Litiji vest, da je Dimic med tem že umrl. Baje so mu v bolnici odrezali obe nogi in bolnik ni prenesel težke operacije. Domači so se vsi obupani obrnili telefonsko na bolniško upravo, ki pa je odgovorila, da je ponesrečeni Dimic še pri življenju.

Naša zunanja trgovina v I. 1928

Generalna direkcija carin je objavila podatke o našem uvozu v decembru. Iz njih je razvidno, da je bil naš uvoz v decembru lanskega leta v primeri z uvozom v decembru predlanskega leta po teži večji, po vrednosti pa manjši. V decembru lanskega leta smo uvozili 140.122 ton blaga v vrednosti 622.113.455 papirnatih ali 56.782.900 zlatih Din. predlanskim pa 133.523 ton v vrednosti 637.433.668 papirnatih ali 58.189.906 zlatih Din. Prvo mesto v uvozu v decembru lanskega leta zavzemajo razni izdelki iz železa, drugo bombaž in bombaževina, tretje volna, četrtlo svila, peto stroji in sestavni deli itd.

Tako imamo na razpolago podatke o naši zunanji trgovini v lanskem letu. Ker je znašal izvoz 6.444.690.695 Din., uvoz pa 7.935.326.096 Din. je naša trgovska bilanca zaključila lansko leto s pasivo v znesku 1.490.626.341 Din. V primeri s predlanskim letom sta narasla izvoz in uvoz. V primeri s porastom uvoza se je izvoz povečal neznan. Izvoz je narasel samo za 44.546.630, uvoz pa za celih 549.085.207 Din. Povečanje uvoza je seveda vplivalo na povečanje deficita naše zunanje trgovine. Predlanskim je znašal deficit 886.137.764 Din tako, da se je lani povečal v primeri s predlanskim letom za 504.488.577 Din.

V decembru lanskega leta je bil naš uvoz v primeri z decembrom predlanskega leta za 6599 ton večji, po vrednosti pa za 15.320.213 papirnatih ali 1.406.806 zlatih Din manjši. V odstotkih znaša porast po teži 4,94, nazadovanje po vrednosti pa 2,40.

Radioprogram

7. februarja. — 20: Samospevi s klavirjem (g. Jarc, pri klavirju g. Kogoj): 1. Fičih; 2. Tam; 3. Schubert; Ave Maria; 3. Čajkovski; Polj, polj, Narodne; 1. Men vsejedno je; 2. Po gorah grmi in se bliska; 3. Od sv. Bolenka; 4. To pa rečem jaz. Radiorokster. — 22: Poročila in časovna napoved. — 8. februarja. — 20: Valček večer, izvaja Radiorokster: 1. D. Ertl op. 151: Slike z Donave; 2. E. Kalman: Valček iz operete »Čaršavska kraljica«; 3. J. Fučik op. 233: Donavske pripovedke; 4. J. Fučik op. 266: Baletke; 5. J. Fučik op. 69: Ideali sanj; 6. Lanner op. 180: Večerne zvezde; 7. O. Nedbal: Valček po motivih iz operete »Poljska križ«; 8. Fr. Lehár: Valček po motivih iz operete »Tangova kraljica«; 9. Leo Fall: Valček iz operete »Stambulski rožar«; 10. J. Lanner: Dvorni ples; 11. Fr. Lehár op. 79: Zlato in srebro; 12. Ziehrer op. 382: Pustne seme; 13. Waldteufel op. 151: Moj sen; 14. Waldteufel op. 183: Na drsališču; 15. Sidney Jones: Mimosavalček iz operete »Gejša«. — 22: Poročila in časovna napoved. — 22:15: Sprehod po Evropi.

Opozorilo našim lastnikom nepremičnin v Avstriji

Zveza inozemskih lastnikov realitet v Avstriji poroča z Dunaja: Inozemske in tuje lastnike hiš in zemljišč v Avstriji zelo razburja ukrepi za razlastitev posestnikov avstrijskih realitet kmalu potem, ko je ustavno sodišče izjavilo, da lastninska pravica po avstrijski ustavi ni zaščiten in se jo more odpraviti z glasovno večino v Narodnem svetu, je avstrijska vlada predložila Narodnemu svetu načrt zakona o davkih na kupni dobiček (Kaufgewinnsteuer), ki pomeni izveden v praksi delno razlastitev vseh hišnih posestnikov v Avstriji, ki so kupili po 1. januarju 1918 svoje objekte za nižjo kakor petkratno predvotno ceno. Ker je to bil slučaj skoro pri vseh kupcih po 1. 1918, so torej vsi ti hišni posestniki ogroženi.

Vzpodbujeni z osnutkom tega zakonskega načrta so sedaj socialni demokrati vložili pri Narodnem svetu osnutek zakona o pravici prodaje in razlastitve občin, ki pomeni odstranitev lastnine nepremičnin. Nobene hiše se ne sme prodati, dokler se ne vprša občino. Če ni morda ona kupec. Če občina ne to pristane, je smatrati hišo za prodano občini pod pogoji, ki so bili sklenjeni v kupni pogodbi. Isto velja za prisilno prodajo nepremičnin. Posestnik torej ne more prodati svoje hiše, temveč mora vprašati najprej občino. Šele če ta dovolji, sme posestnik na svojo roko svojo hišo prodati. Kar se tiče zakonskega načrta za razlastitev, je zanimiv predpis o pristojnosti. Razlastitev v prid občine odloči namreč po tem zakonu okrajna oblast, torej na Dunaju občina Dunaj, v drugi instanci pa državna vlada, torej na Dunaju zopet občina

Dunaj. Ta občina je torej stranka in sodna v svoji stvari in vse druge pravne instance so izključene.

Izvenavstrijski posestniki realitet v Avstriji se čutijo s temi načrti močno ogroženi in so sklenili nastopiti pravno, proti tem tendencam, ki so naperjene proti lastninstvu. Opozorili bodo po svojih zastopnikih pristojne avstrijske institucije, da iz tako postopanje kršenje mednarodnega principa enakopravnosti, kar lastninska pravica avstrijskih državljanov v inozemstvu s takimi zakoni ni kršena. Vsi jugoslovanski posestniki avstrijskih hiš, ki se hočejo priključiti temu koraku, naj se obrnejo na Zvezo inozemskih lastnikov realitet v Avstriji, Wien, L. Johannastrasse 15, kjer dobe tudi brezplačna pojasnila.

Beleznica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek, 7. februarja 1929; katoliški: Romuald, pravoslavni: 25. januarja, Gligorije.

DANŠNJE PRIREDITVE.

Drama: Zaprti.
Opera: »Gospod Lamberthier«.
Kino Matice: »Žena na grmadi«.
Kino Ideal: »Noč groha«.
Predavanja: Ob 18. na univerzi: »Slikar Khard Jakopič«. Predava umetniški zgodovinar Marjan Marolt.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Sušnik, Marjtin trg; Kuralt, Gospodarska cesta.

Prosveča

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA.

Četrtek, 7.: Zaprti.
Petek, 8.: Utoplenca. A.
Sobota, 9.: Danes bomo tisti, Izven.
Nedelja, 10.: ob 15. Utoplenca. Izven. — Ob 20. Volpone. Izven. Ljudska predstava po znižanih cenah.
Ponedeljek, 11.: Živi mrtvec. D.
Torek, 12.: ob 21. Utoplenca. Izven.
Sreda, 13.: Zaprti.

OPERA.

Četrtek, 7.: Gospod Lamberthier. Gostovanje Gajdarova in Gzovske. Izven.
Petek, 8.: Zlati volonteri v tri oranje. C.
Sobota, 9.: ob 16. Pri treh mladenkah. Opera. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 10.: ob 15. Boccaccio. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 11.: Zaprti.
Torek, 12.: ob 16. Grofica Marica. Pedeseta predstava tega dela. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Sreda, 13.: Carmen. Gostuje g. Ljubša. Izven.

Gostovanje Gajdarova. Vse posetnike pozivamo, da se v gostovanju ruskih umetnikov G. Gajdarova in g. Gzovske — opozarjamo, da se vrši gostovanje v opernem gledališču. Začetek predstave točno ob pol osmi uri zvečer. Da bo občinstvo lažje sledilo, je pripravila uprava kratko tiskano besedilo drame »Gospod Lamberthier«, ki se dobiva pred predstavo pri biljetarjih po 2 Din.

Prva abonma predstava Nestrojeve vesele igre »Utoplenca«, ki je bila s tolikim uspehom uprizarjena v letošnji sezoni, je v petek, dne 8. t. m. zvečer. Predstava je za red A.

Abonenti reda C imajo v petek za svoj abonma operno predstavo »Zlati volonteri« kot ljudska predstava pri izredno znižanih opernih cenah. Naslovno vlogo vlog g. Majdičeva, ga. Poličeva, ga. Ribičeva, gna. Španova in gna. Ramlakova ter g. Banovec, Kovac, Rumpelj, Janko, Povhe, Mohorič, Berket in Sekula. Opera dirigira kapelnik g. Strižot.

Pustna sobota v ljubljanskem gledališču. Popoldne ob 16. uri se uprizarji v operi Schubert-Berteleva opera »Pri treh mladenkah« kot ljudska predstava pri izredno znižanih opernih cenah. Naslovno vlogo vlog g. Mohorič, ostala zasedba ista kot pri vseh dosedanjih uprizaritvah. Koniec operete je pred sedem uro. Zvečer ob 20. uri pa se igra v drami Nestrojeva burka »Danes bomo tisti« tudi kot ljudska predstava pri znižanih dramskih cenah.

Film

Charles Lindbergh

(Novi filmski program ZKD.)

Petindvajsetletni Lindbergh je zadivil ves svet s svojim znamenitimi poletom preko Atlantika. On je prvi in sam preletel velikan Ocean in pristal točno tam, kamor si je stavil svoj cilj, v Parizu. V nekem urah je postal heroj naše generacije in noben vojskovodja niti državnik ni doživel takih triumfov v Parizu, Londonu, New Yorku in po vse Ameriki, kakor plavalci Lindy. Lindbergh je rojen leta 1902 v Detroitu kot sin odvjetnika. Svojo mladost je preživel na očetovem posestvu, od koder se je potem v mladih letih selil iz kraja v kraj, kjer je med tem postal njegov oče narodni poslanec. Že med študijami je začel v mladem Lindberghu dozorovati želja, da postane letalec. Posebno se ko je leta 1912 videl aeroplan. Vendar mu je šele leta 1922 uspelo, da je bil sprejet v letalsko šolo in izvrši 1. aprila istega leta svoj prvi polet kot pasajir. Leta 1923 si je nabavil iz demobilizacijskega blaga

Dnevne vesti.

— **Izplačilo uradniških razlik.** Pri finančni direkciji v Ljubljani je že odprt kredit v znesku 9.382.000 Din za izplačilo prve polovice uradniških razlik. Razlike se bodo izplačevale v pokojencem, rednim umrlih in aktivnim uradnikom, razen uradnikom pošte in železnice. Kredit je vzet iz prve tranše monopolnega posojila. Za vplačilo učitelje, rodbine umrlih in aktivne učitelje je določen kredit 2.300.000 Din. Razlike se izplačajo še ta mesec, kakor čujemo, okoli 20. februarja. Finančna direkcija je imela izredno mnogo posla, predno je sestavila sezname vseh, ki imajo pravico do izplačila razlik. Pri direkciji so deset dni noč in dan sestavljali sezname, ki jih je 25 velikega obsega.

— **Vprašanje davčnega urada v St. Lenartu.** Kakor znano, se je v smislu reforme finančne uprave ukinil med drugimi tudi davčni urad pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah. Danes dopoldne se je pri finančnem direktorju dr. Povaleju zglasila deputacija St. Lenartčanov pod vodstvom odvetnika g. dr. Josipa Goriška, ki mu je predložila utemeljeno prošnjo proti ukinitvi davčnega urada ter ga je naprosila, naj podpira akcijo St. Lenartčanov, ker je ta davčni urad iz lokalnogospodarskih ozirov potreben.

— **Odlikovanje češkoslovaškega policijskega uradnika.** Z redom Sv. Save je bil odlikovan policijski uradnik v Pragi Milan Kratochvíl iz Zagreba. Med vojno je služil pri mornarici, kjer je propagiral idejo osvoboditve slovenskih narodov. Nekaj dni pred prevratom je imel pripravljeno rdečobelo modro zastavo, ki jo je izobesil na torpedovnik, čim je bila predložena ustanovitve Jugoslavije. Takoj po prevratu je organiziral prevzem mornariškega materiala v prid Jugoslavije. Po povratku na Češko je postal agilen član jugoslovenskih kulturnih in gospodarskih društev s sedežem v Pragi in si je pridobil mnogo zaslug za zблиžanje obeh narodov.

— **Prevoz zemskih ostankov naših vojakov iz Francije.** Stalni delegat ministrstva vor za naše grobove v Franciji Radomir Simić je odstopal po daljšem bivanju v Beogradu te dni v Pariz, od koder se je napotil takoj v Marceill, kjer se bo vršilo pod njegovim nadzorstvom vkrcavanje zemskih ostankov naših vojakov in civilistov, umrlih med vojno v Franciji. Zemski ostanki naših vojakov in civilistov bodo prepeljani na željo njihovih svojcev iz Francije v domovino. Z našim parnikom jih pripeljejo do Gruga.

— **V naše državljanstvo je sprejel delavec z Viča Franc Peternel.**

— **I. kongres slovenskih filologov v Pragi.** V spomin obletnice smrti Josipa Dobrovskega se bo vršil v Pragi kongres slovenskih filologov v dneh 6.—13. oktobra t. l. Otvoritev kongresa bo v Pragi in se poleg tega pripravljajo izleti v Brno in Bratislavo. Točneje podatke radevolje sporoči direktor odbora I. kongresa slov. filologov v Pragi V. Brehová ul. št. 5, Slovanski seminar.

— **X. trgovski velesejem v Bruslju** se vrši letos od 10. do 24. aprila. Informacijske knjižice o velesejmu dobijo zainteresirani v pisarni Zbornice za trgovino in industrijo v Ljubljani.

— **Razstava v Barceloni.** Kakor smo že poročali v našem listu, se naša država uradno udeležila svetovne razstave v Barceloni, ki se odpre dne 15. maja t. l. Ker bo za prevoz predmetov, ki se bodo zbrali do konca marca t. l. pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo, skrbelo država sama na svoje stroške in niso glede razstavnih prostorov združeni za interese nikakoli stroški, je pričakovali, da ne bodo naši izvozniki opustili ugodne prilike, katero jim nudi razstava za brezplačno reklamo in da se bodo udeležili razstave z blagovnimi vzorci, slikami i. dr. v kar največjem številu.

— **Oddaja zakupa kolodvorske restavracije na postaji Grosuplje.** Predmetna licitacija se vrši dne 20. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani. Predmetni oglas je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

— **Jugoslovenska akademska čitalnica v Zagrebu.** Jugoslovenska akademska čitalnica je začela z delovanjem 1. pr. m. Cilj je institucije, da jugoslovenskim akademikom zagrebeškega vseučilišča proži literaturo revij in časopisov, ter književnih del iz svoje knjižnice, da goji med njimi kolegialnost in drugarstvo, da jih združuje v kulturnem delu s prirejanjem naučnih predavanj, diskusij in referatov ne samo v okviru same čitalnice, ampak tudi s prirejanjem takšnih predavanj med narodom. Sredstva društva za sedaj so jako poveljna, pa se obračamo na vse meščane in domača podjetja, da nas v našem delu podpirajo z dobrodelnimi prispevki, darovanjem knjig ter s pristojnim k našemu društvu kot utemeljitelji in podporni člani. Obračamo se na uprave in uredništva vseh revij in časopisov, da s pošiljanjem svojega lista podprejo to plemenito akcijo. Z enako prošnjo se obračamo tudi na založništva in izdajatelje knjig in brošur, da bi nas podpirali v našem delovanju. Upisuje se dnevno od 11. do 12. ure v društvenih prostorih: Gunduličeva ulica 29, pritičje. — Vpisnica za redne člane Din 2. članarino odredi definitivna uprava. Članarina za utemeljitelja znaša Din 1000 enkrat za vedno, a za podporne člane Din 20 mesečno. — Prosimo, da se dopisli, časopisli, revije in knjige pošiljajo na naslov društva: »Jugoslav. A. C. Zagreb, Gunduličeva 29, na koji naslov se pošilja tudi denarna pošta. Celokupno domače novinarstvo prosimo, da izvoli ta apel pretiskati. — Začasni ustanovni odbor.

— **Prepovedani listi.** Notranje ministrstvo je prepovedalo uvažati in razpečevati v naši državi sofijski list »Znamce«, praki nemški list »Bohemia«, rimski list »Impero« in v San Franciscu izhajajoči list »The Nation«.

— **Reparacijske lokomotive in vagoni.** Prometno ministrstvo je prejelo te dni tri lokomotive za ožkotirne železnice na račun reparacij iz Madžarske. Istočasno je ministrstvo ukinilo vse potrebno, da dobi iz Madžarske še ostalih 41 lokomotiv in 1000 tovornih vagonov. Tako bo pomanjkanje vagonov in lokomotiv na ožkotirnih železnica med izvozno sezono odstranjeno.

— **Razid društva.** Podružnica »Društva stanov. najemnikov« v Hrastniku se je prostovoljno razšla.

— **Nalezljive bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti.** Od 15. do 21. januarja je bilo v ljubljanski oblasti 18 slučajev tifuznih bolezni, 40 skrlatinke, 188 ošpic, 24 davice, 9 šena, 29 hripe in 1 griže. V mariborski oblasti je bilo v istem času 26 slučajev mumpsa, 11 tifuznih bolezni, 44 skrlatinke, 80 ošpic, 11 davice, 3 šena, 3 dušljivega kašlja in 1 noric.

— **Dražba jova.** Lovska pravica krajevne občine Ruš se odda na javni dražbi v zakup do 31. marca 1929. Dražba se bo vršila 23. t. m. ob 9. v prostorih sreskega poglavarja v Mariboru.

— **Sokolske smuške tekme v Mojstranu.** V večeršnjem poročilu pod tem naslovom nam je napravil tiskarski škrt napako. Dolžina proge za člane je znašala 18 km in ne samo 8 km kot je pomotoma v poročilu.

— **Beda, glad in volkovi v Liki.** Iz Karlovca poročajo, da je na vseh tamošnjih šolah ustavljen pouk zaradi hude zime. Zaradi snežnih metežev in burje učenci ne morejo v šolo. Pošto nosijo orožniki. Prvi potniki, ki so včeraj prišli iz Like v Karlovac, pripovedujejo o katastrofalnih posledicah hudega mraza. Sneg je v Liki mestoma dosegel višino 4 m. Nekatere hiše so popolnoma zasnežene. Gozdi so popolnoma zasneženi, le vršice dreves, ki se vidijo iz snega. Glad in mraz je prignal v okolico vsi krčela volkov, ki ogrožajo živino in ljudi. Od glada je divjačina tako oslabiljena, da je ni težko ujeti. Tako je neki logar ujel kar štiri lisice. Prebivalstvo je sestrado. Edino upanje mu je podpora 10 milijonov Din, ki jo je obljubila vlada za te kraje. Zdi se pa, da to ne bo zadostovalo, ker je ljudstvo v naravnost obupnem položaju. V Gorskem kotorju so postali volkovi zelo nevarni. Pri Lapovem so napadli neko žensko in jo raztrgali. Napadli so tudi potnike na saneh.

— **Zrte gladi v Dalmaciji.** Iz Splita poročajo, da je glad, ki vlada v Dalmatinskem Zagorju, že zahteval svoje žrtve. V Perkovcu je umrl gladu in onemoglosti seljak Josip Perković, star 62 let. Stradal je že dva tedna in je popolnoma onemogel. Pred dnevi je prišel k sorodniku, da bi dobil jesti. Ker mu pa ta ni mogel ničesar dati, se je starček napotil domov in med potjo onemogel ter obležal na cesti. Kmalu nato je umrl.

— **Strahna nesreča v parnem mlinu.** Včeraj dopoldne se je pripetila v Zagrebu na Trjanski cesti težka nesreča. V skladišču parnega mlina so se zrušile vreče na delavca Alojza Kotarskega. Trije delavci so šli v skladišče, da bi naložili 7 vreč riža. Vreče so bile visoko naložene in so se začele podirati. Dva delavca sta se pravčasno ušla. Kotarskega so pa težke vreče pokopale pod seboj. Njegovo truplo so potegnili popolnoma razmrvrjeno izpod vreč. Velika vreča je zadela tudi delavca Pavla Zilberta, ki so ga morali odpeljati v bolnico. Tretji delavec Feliks Klanjčec je odnesel zdravo kožo. Smrtno ponesrečen delavec Kotarski je bil 34 let star in zapuščal ženo in štiri otroke.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi da bo pretežno oblačno la mrgolno, ponekod sneg, temperatura neizpremenjena. Včeraj je bilo lepo samo v Sarajevu, drugod pa oblačno in megleno. Najhuši mraz so imeli včeraj v Sarajevu, kjer je znašala temperatura —23. V drugih krajih je mraz že popustil. Minimalna temperatura je znašala včeraj v Splitu +1, v Mariboru —0, v Ljubljani —10,5, v Zagrebu —11, v Beogradu —12, v Skoplju —16, maksimalna pa v Splitu +2, v Mariboru, Zagrebu in Skoplju —1, v Beogradu —3,7, v Ljubljani —5,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 770 mm, temperatura je znašala —9 stopinj Celzija.

— **»Dobra djeca«.** Išla je 7. številka tega otroškega časopisa z bogato vsebino. Poleg otroškega romana »Hip hop«, ki izhaja redno, prinaša »Dobra djeca« mnogo lepih pesmi in povesti za deca, okrašenih s slikami. Zelo zanimivi so odzbori deca na vprašanje, kaj bi storili, če bi postal car. »Dobra djeca« izdaja Vidovčev učbeničarski svetni pokret v Sarajevu. Naročnina znaša letno 30, pošte na 15 Din.

— **Pri pokvarjenem železcu.** vnetju v črevesju, slabih uših, glavobolu v čelu, vročici, slabem odvajanju ali driski učinkuje že kupica prirodne grenčice »Franz-Josef« zanesljivo, hitro ter prijetno. Znameniti železni zdravilni potujejo, da se raba vode »Franz-Josef« za z jedjo in pičajo pokvarjeno prebavilo pot kaže za pravo dobroto. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specijalnih trgovinah. 1-L.

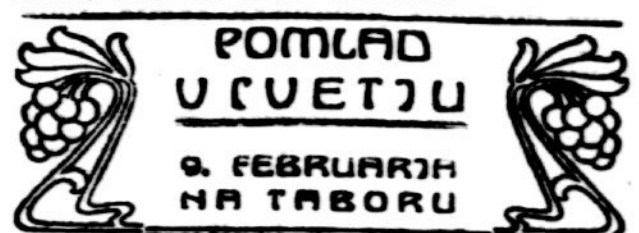
Iz Ljubljane

— **Vprašanje najemnin v mestnih stanovanjskih hišah.** Član stanovanjskega odbora v bivšem občinskem svetu Ljubljanskem nam piše: G. Metod Golmajer, občinski svetnik bivše SLS v bivšem ljubljanskem občinskem svetu, ki objavlja sedaj proteste v »Slovenec« proti ureditvi najemnin v mestnih stanovanjskih hišah, je v stanovanjskem odboru bivšega občinskega sveta bil eden izmed tistih, ki je ravno najodločneje zahteval, naj se najemnine v mestnih stanovanjskih hišah najstrožje iztrgajo. Istotako je tudi izjavil, da je to sklep njegovega kluba. Za miselnost tega gospoda je tudi značilno, da je izjavil o priliki, da zastopa samo tiste, ki so njega volili. Ta ugovor naj zadostuje za oceno njegovih napadov na poslovanje mestnega magistrata.

— **Zanimivosti s ljubljanskega trga.** Zavrati mraza je zadnje dneve nastalo pravo občutno pomanjkanje salate. Davi je bilo

na trg pripeljanega nekaj radiča, ki so ga gospodinjice takoj pokupile. Merica je bila po 2 Din. Drugih vrst salate ni. Mnogo je sedaj na trgu lepih zeljnatih glav, ki se prodajajo po velikosti od 2 do 5 Din glav. Krompirja je prav malo. Cene rastejo in se sedaj prodaja na drobno po 2 Din kg. V ljubljanski okolici je kmetom po kletih zmrznilo mnogo krompirja. Mlečnih izdelkov je na trgu dovolj. Malo je perutnine, po kateri tudi ni posebnega povpraševanja. Stranke se zelo pritožujejo, da skušajo prodajalke jaje cene navijati. Tržno nadzorstvo dnevno intervenira in zahteva, da se morajo jaja prodajati po 2,25 Din komad. Toda za hrbtno kontrole prodajalci zvišajo cene na 2,50 Din.

— **Iz Ravnateljstva splošne bolnice v Ljubljani** javlja sledeče: Ker so vsi zavodi za oskrbo umobolnih v ljubljanski oblasti prenapolnjeni, se bo odslej kar najstrožje postopalo pri odločanju sprejema posameznih bolnikov v zavod. Oziralo se bo le na primere, ki so zavodne oskrbe res neobhodno in takoj potrebni, t. j. sebi ali drugim nevarni, kar pa mora biti v prošnji za dejstvo utrujeno. Za vsak sprejem pa je odločilo vložiti prošnjo na ravnateljstvo splošne bolnice, ki bo sporazumno s primarnim psihiatričnega oddelka odločalo o sprejemu nujnih slučajev. Na to odredbo pa opozarja ravnateljstvo zlasti podeželske zdravnike s prošnjo, naj v bodoče nikar ne izstavljajo izpričeval za bolnike, ki takojšnje bolniške oskrbe niso res nujno potrebni.

— **Iz V počenjenju spomina g. Anu Hudevernikove daruje** za Ciril Metodovo družbo Tržanka 200 Din.

— **Iz Ljubljanskega Sokola** priredi kakor doslej vsako leto, tako tudi letos na pusti torek svojo tradicionalno maskarado v društvenih prostorih in Narodnem domu. Po predpripravih sodeč bo letošnja maskarada vredno sovrstnica vseh njenih prednic — dekoracije bodo zopet slikovite, napovedanih je tudi že dokaj krasnih in originalnih skupin. Obeta se tedaj tudi nepesalec obilo zabave in razvedrila. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo 10. t. m. v društveni pisarni od 10. do 12. ure ter v ponedeljek 11. t. m. od 18. do 20. ure. 117-n

— **Iz Arotacija nevarnega izsiljevalca.** Davi je bil aretiran brezposelni Marjan P. ki se je pripeljal z vlakom v Ljubljano. Prijeli so ga na glavnem kolodvoru. P. je kljub svoji mladosti — star je 20 let — velik nepridiprav. Tako je pred dobrim mesecem pisal svojemu stricu v Kranju, da ga ubije, če mu takoj ne pošlje 1000 Din. Ker mu stric ni odgovoril, mu je kasneje še enkrat pisal na črno obrobilne dopisnice iz Zagreba in mu ponovno grozil z umorom. Ker stricu tisočaki ne rastejo na zelniku in ker se je končno nečakovih groženj zbal in tudi naveličal, je obvestil o tem orožnike, ti pa ljubljansko policijo. Policija se je zanimala za nadobudnega fanta in ga danes res prišla. P. je priznal, da je pisal grozilna pisma, zagovarjal se je pa, da ni imel resnega namena. Bil je k temu prisiljen, ker je bil brez službe in je živel v bedi. Policija ga je izročila sodišču.

— **Iz Epileptični napad na cesti.** Smoči okoli 18. se je v Selenburgovi ulici tik pred hišo št. 6 nenadoma zgrudil brezposelni delavec Anton Poznik. Ker je obležen uzevesten, so ga pasanti prenesli v vežo in nato v trgovino cvetličarne Bajt, kjer so mu nudili prvo pomoč. Poznik se pa ni zavedel, na kar je pred postjo službojoči stražnik pozval rešilno postajo na pomoč. Rešilni avto je Poznika odpeljal v bolnico, katero je pa delavec že danes lahko zapustil. Zdi se, da je Poznik epileptik, morda je pa siromak od gladi onemogel, kajti že delj časa je brez posla in zaslužka. — Skoro na istem kraju sta na poldnevem asfaltu malo preje padla neka dama in tik za njo neki gospod. Sploh je včeraj na mnogih krajih v mestu tako drčalo, da je vsak hip kdo padel. Na Starem trgu je služkinja Marija Strukelj pred hišo št. 2 tako nesrečno padla, da si je zlomila desno nogo. Hišni posestniki, posipajte pločnike!

— **Členjeno občinstvo se vlnudno opozarja** na inventurno prodajo ostankov parov čevljev osobito malih števil po znatno znižanih cenah, dokler zaloga traja. v trgovini PEKO. Ljubljana. Aleksandrova cesta 131

264

SOKOLA II.

PLES V MASKAH

Kazina Pustni torek

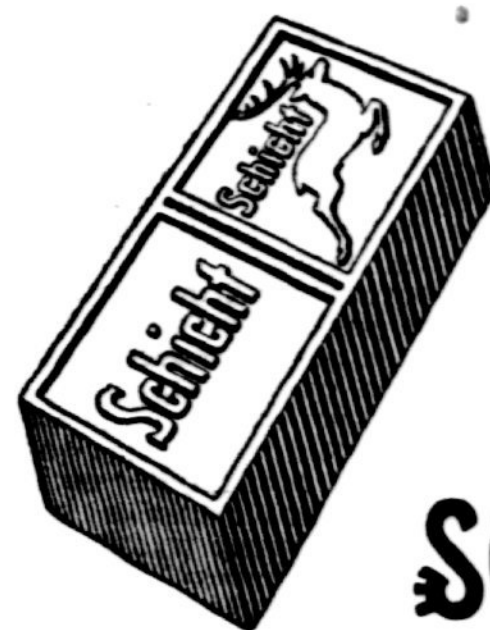
Iz Celja

— **c Kralj-krstni boter novorojenca Cankar.** V soboto 9. t. m. popoldne ob 15. uri bo krščena v tukajšnji farni cerkvi nedavno rojena hčerka znanega celjskega gostilničarja in mesarja g. Ferdinanda Dečmana, ki je njegovo sedemnajsto dete. G. Dečman je naprosil Nj. Vel. kralja, da bi prevzel botrinjstvo pri krstu, kakor je to storil že pred 2 letoma njegovemu 16-emu otroku, ki je tudi deklica. Nj. Vel. kralj je prošnji ugodil in določil kot svojega zastopnika pri krstu komandanta celjskega Volnega okrga g. podpolkovnika Časne. Ga. Od 17 otrok jih živi g. Dečmanu še 11 in sicer 6 dečkov in 5 deklic. Novorojenka kakor tudi njena mati sta zdravi in se počutita popolnoma dobro.

— **c Umrlj so v Celju** dne 6. t. m.: V Čretni pri Celju 82-letni posestnik Jakob Kresnik, v Zavodu nadučiteljeva vdova Leopoldina Medić in v celjski javni bolnici 15-letna pomožna delavka v tovarni Westen v Qaberju Zofija Majer. Isti dan je umrl v Petrovčah pri Celju v starosti 67 let občan vseh vojskeznik Mihael Luževič.

Lepa Bosanka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno blešča lo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Prekoceanski letalec Hünefeld umrl

Iz Berlina poročajo, da je sloviti nemški prekoceanski letalec baron Günther Ehrenfried v. Hünefeld v tokrek ponoči umrl. Mož je že več let bolehal na težki želodčni bolezni in njegovo stanje se je zadnje čase tako poslabšalo da so bili zdravniki prepričani, da ga lahko reši samo operacija. Hünefeld pa ni dočkal operacije, kajti umrl je v narkotičnem stanju, ko je ležal na operacijski mizi.

Z njim leže v grob markantna oseba, ki je igrala važno vlogo v vsem nemškem javnem življenju. Udeleževal se je na literarnem in političnem polju, a nadvse mu je bilo pri srcu letalstvo. Sam je često dejal, da ima tri žene in vendar ni ne Turek, ne Mormon. Prva njegova ljubezen je bila perodram, spesnil je več pesmi in izdal več dram, najpomembnejše delo pa so bile njegove pesmi iz strelskih jarkov. Ko je izbruhnila svetovna vojna, se je Hünefeld prostovoljno javil k vojakom. Pri obleganju Antverpna je udaril v njegovo postojanko šrapnel, ki mu je težko poškodoval obe nogi. Več let je hodil Hünefeld s palico in moral se je pvdreči neštetim operacijam. Leta 1926 so bile noge ozdravljene, zato pa je obolal na želodcu. Moral je zopet k operaciji — bil je enajstletni na operacijski mizi — in odstranili so mu skoro tretjino želodca.

Toda okrevati ni več in od tega dne je stalno bolehal na želodcu. Kot navdušen letalec, ki je med vojno tudi sodeloval pri avijatikah se je v dobi prekoceanskih poletov odločil za nemški polet preko Atlantika. Posrečilo se mu je pregovoriti in pridobiti za svoj načrt Junkesovo podjetje in severnemško zračno plovbo, ki sta v poletju 1927 finansirali polet letal »Bremen« in »Europa«. Dne 14. avgusta sta sestrski letali startali iz Dessaua, morali sta se pa vrniti kmalu po startu radi silnega viharja, ki je divjal nad oceanom. »Europa« je dosegla samo nemško obalo, »Bremen« je bila že preko Irake. Ideja nemškega prekoceanskega poleta se je zdelo s tem pokopana, zakaj podjetja niso hotela novega rizika. Obe letali sta se namreč že pri prvem startu zelo poškodovali. Toda Hünefeld ni popustil in posrečilo se mu je v februarju leta 1928 pridobiti si najboljši aparat, ki je kdaj zapustil nemške delavnice. Junkersovo letalo »Bremen II« je star-

talo 26. marca z letališča Tempelhof pri Berlinu in pristalo v Baldonelu na Irskem. Tam je pridobil Hünefeld za svoj polet znanega irskega letalca Fritz mauritza in 12. aprila je »Bremen« startala k prekoceanskemu poletu. Na letalu so bili Hünefeld, Fritzmauritz, a pilot je bil stotnik Kochl. Sreča je bila letalcem kolikor toliko mila, dosegli so Novo Fundlandijo in srečno pristali. Kako triumfalno so sprejeli nato nemške letalce v Ameriki, je znano.

Ze v Ameriki so se pri Hünefeldu pojavili simptomi težke želodčne bolezni. Toda odporno Hünefeldovo telo je vzdržalo. Ovenčan s slavo se je vrnil v domovino. Toda bil je popoln siromak, kajti za prekoceanski polet je riskiral vse svoje imetje. Preživljal se je izključno z dohodki od predavanj in često se je težko boril za svoj obstanek. Umrl je v bedi, star šele 37 let.

Maskarada Ljubljanskega SOKOLA

V NARODNEM DOMU

Vhod iz Blewelsove ceste.

se vrši na pustni torek, 12. februarja

pod devizo

»V deželi Mavrov«

„Pomlad v cvetju“

Maskarada Sokola I. na pustno soboto dne 9. februarja bo dosegla vsestransko popolen uspeh in bo presenetila vse posetnike, ker enake prireditve v Ljubljani še nismo imeli. K temu bo predvsem pripomogel dobro organizirani prireditveni odsek. Izdajo se sledeča navodila: dostop v Taborski grad je samo pri glavnem vhodu (Vrhovčeva ulica) in ne, kakor je bilo poročano v večeršnjem »Jutru«, da je za maske vhod iz severne strani. Blagajne bodo odprte ob pol 20, začetek točno ob pol 21. Maskam je dovoljeno, da takoj po pregledu lahko vstopijo v prireditvene prostore, s čimer bo gotovo vsem ustreženo. Garderobe bodo v spodnjih prostorih levo, od koder je direktni dostop v dvorano. Informacijsko in rediteljsko službo bodo opravljali grajski lakaji. Vstopnina za osebo 20 dinarjev, za maske 15 Din. Vstopnice v predprodaji na Taboru in društveni pisarni med 16. in 19., vhod nasproti vojašnice. Cestna električna železnica se bo ustavljala na dan maskarade na križišču Škofje ulice in sv. Petra cesta. Glede avtobusov sporočilo naknadno.

Szekula Jenő:

Suženj in Rimljanka

Roman.

Trgovci s sužnji in goveda brez gospodarja.

V.

Opetekal sem se in kolena so se mi šibila. V ušesih mi je šumelo. Komaj sem dohitel trgovca s sužnji.

Mož se je opetovano ozrl in me pri- gajal, naj ne zaostajam.

— Pogum, dečko, vse bo dobro. Kmalu bova doma. Do doma je komaj nekaj rimskih stadij. Doma si pa odpo- čiješ. Tudi vina ti dam. Tople hrane dobiš in ležal boš lahko do večera.

— Kaj nameravaš početi z menoj? — sem vprašal prestrašeno.

— Nič. Samo hranil in branil te bom. Nočem, da bi te doletela kaka ne- zгода. Dober dečko si.

Neznanečev jezik se mi je zdel ču- den. Takoj sem spoznal, da mu latinšči- na ne gre dobro. Vpletal je grške, egip- tovske, hebrejske, asirske, starohaldej- ske in punske izraze. In čudno — raz- umeval sem ga. Bilo je, kakor da je po- svetila v moje nove možgane tajna luč.

Razumel sem razne jezike, ki so jih go- vorili v babilonski zmešnjavi naših pra- dedov, raztreseni po mestih, pokopani v pesku na dnu Sredozemskega morja. Ni bilo človeškega glasu, čigar skrite- ga pomena bi takoj ne uganil. Kajti preselil sem se bil v stari vek ne le te- lesno, marveč v meni se je bil razvil tudi duh mojih prednikov. Toda govo- riti nisem znal. Bil sem kakor žival, pa- meten pes in nič več. Pes, ki skuša uga- niti želje svojega gospodarja po premi- kanju ustnice in rok. In trgovec s sužnji ni ravnal z menoj zama kot z zvetim, pametnim psom. Opetovano mi je po- zival, ko sem se ustavil, ali pa je tlesnil z jezikom, češ, naj se požurim.

Sam menda ni vedel, v katerem jeziku naj govorim z menoj. Ravnal je z menoj kakor z izgubljenim živino, ki jo hoče zva- bit v svojo stajo.

— Hitro, hitro! Kmalu bo dan! — mi je prigovarjal in me vlekel za usnje- ni rob plašča. Pot je nam vodila mimo amfiteatra.

Hladen veter je pihal skozi odprta vrata, opremljena z železno mrežo. Na vratih je stala iz brona vilita quadriga.

Mraz me je spreletel. Spomnil sem se vseh grozot prejšnjega dne, ko sem moral stati sredi arene in boriti se z divjimi zvermi. Nehote sem pospešil ko- rake. Trgovec s sužnji mi je potrlepal po ramih, kakor da je uganil moje skriv- ne misli.

— Ne boj se. Ti prideš sem. Jaz te bom branil.

Vstopila sva v mesto. Lepe, snažne ulice so nam pozdravile. Povsod so stali grški in jonski stebri, krasne mar- mornate plošče, poslopja iz rdeče ope- ke, tu pa tam kip ali slavolok. Med hi- šami so bile nategnjene vrvi, na katerih so sušili siromašni ljudje ob lepem vre-

menu perilo. Od Dunava je pihal hladen vetrič. Vhod v pristanišče so obsevale baklje, ki so bile nekaj morski svetil- nik in so služile za znamenje bojnim ladjam, plovečim med otoki.

Bilo mi je, kakor da me je zanesla usoda v kako italijansko mesto. Tudi hodniki so bili tlakovani z velikimi štiri- oglatimi kamnitimi ploščami, kakor v italijanskih pristaniških mestih. Da ni- sem vedel, da je to Aquinum in da se razprostira nad menoj nebo starega veka, bi bil mislil, da me je usoda za- nesla v kako pristaniško mesto kje na zapadni obali Jadranskega morja.

Iz ene širokih ulic se je začela vo- jaška koračnica. Težki koraki so od- mevali po tlaku, vmes je rožljalo orožje. Bližala se je vojaška patrulja.

Vojaki so bili v oklepih iz volovske kože, v polni bojni opremljeni, s težkimi čeladami na glavi, za pasom meče, na komolcih ščite. Plašče so imeli spredaj zapete z medenastimi zapono v obliki levje glave. Zemlja se je skoro tresla pod njimi, tako strumno so korakali. V eni skupini so se lesketala kopja. Po- veljnik, star bradat pretorianus, je pri- jazno pozdravil mojega spremljevalca.

— Hej, Christobulos! Kam pa tako pozno?

— Tegale sužnja vodim domov.

— Kje si ga kupil?

— V Salini — na trgu.

— Je kaj vreden?

— Se ne vem. Moram ga šele pre- izkusiti.

Patrulja je krenila proti zimskemu ta- boršču na bregu Dunava, midva sva pa nadaljevala pot po mestu.

Iz pogovora med poveljnikom pa- trulje in mojim spremljevalcem sem zvedel, da se imenuje trgovec sužnjev, Christobulos. Ime je grško, toda vse ka- že, da mož ni sin solne Hellade. Ko sem zrl tako na lokave, bistro oči, na lepo zaokrožena usta in ključast nos, sem se spomnil, da sem ta obraz nekje že videl. Podoben je bil nekemu trgo- vc s kožami, s katerim sem se pozimi seznanil v Budimpešti. Morda je mož mešanec, aleksandrijski ali ciprski žid, ki ga je zanesel pohlep po denarju iz tople domovine, polne palin, na pusti severni breg Dunava. Morda je pa Pun ali nemirni prebivalec Punta. Mož ni posebno plemenit, pa tudi preslab ni.

Njegov bog je kupčija in zlato tele. Če bi živel v naših časih, bi bil borzni senzal, trgovec s suknjo, izdajatelj na- rodnogospodarskega strokovnega lista ali pa bankir. Ker je pa živel v starem veku, je postal trgovec s sužnji. Ni iz- ključeno, da je v bistvu dobra duša, da zvečer po gnusnem postu poljublja svojo dečo, ljubi svojo rodbino in je usmiljen z bližnjim, ker ne sluti, kako podla je njegova kupčija. V starem ve- ku je bila namreč trgovina s sužnji ne- kaj tako naravnega, kakor če postane kdo zdaj trgovec z živino ali konjski mešetar. Podjetnega Christobula, ki me je pobral na cesti, da me proda, najbrž prav nič ni pekla vest, kakor ne peče modernega posredovalca služb, ki zvali kmetško dekle v svojo pisarno, da ji preskrbi mesto služkinje.

Roman življenja in smrti prestolonaslednika Rudolfa

Iz spominov dvorne dame princese Zichy, objavljenih pred 30 leti v francoski »Revue de Revues«

Mnogo ugibanj, zagonetk in šuš- ljanja je krilo do zadnjega trenutka življenja, zlasti pa zagonetno smrt prestolonaslednika Rudolfa, edinega sina cesarja Franca Jožefa. Oba presto- lonaslednika sta umrla prežgodaj na- silne smrti. Morilčevi roki je podlegla tudi Rudolfova mati. V celi habsbur- ški rodbini se je poznal zadnja leta pred vojno razpad in razvrat. Proklet- stvo usode in kruta roka zgodovine sta šli preko te vladarske rodbine in še po izgubi prestola nista mirovali, dokler ni izginil zadnji vladar degene- riranega rodu.

40 let je minilo od zagonetne tra- gedije v Mayerlingu, ki je razburila takrat ves svet, avstrijske narode je pa navdala s strahom in tudi z obžalo- vanjem. Avstrijski narodi so namreč upali, da nastopijo boljši časi, ko za- sede prestol Rudolf. Bil je vsaj na vi- šji družbeni, nego njegov oče in razni osvajači Rudolfa in Franci. Od nje- ga se je pričakovala nekaka obnov- ljena moderna josefinska akcija, toda brez nasilne centralizacije in germani- zacije.

Zadnje čase je nastalo mnogo pri- povedk, vesti, odkritij in bajk o ma- yerlingški tragediji. Neokusno in depla- sirano bi bilo pogrevati storijo o Ru- dolfu, da ne gre za bridko usodo in pretresljivo tragedijo človeka. Rudolf je bil človek z vsemi dobrimi in slabi- mi lastnostmi. Njegova nesreča je bila v tem, da se ni smel razvijati tako in tja, kamor so ga vlekla plemenita na- gnenja, želja po svobodi in vladanju. Po značaju je bil mnogo boljši od dru- gih nadvojvod in tudi od svojega oče- ta in zato je moral biti na dvoru kot človek in kot princ nesrečen.

Dvorna dama, princesa Zichy, po- ročena Odeschalchi, je objavila pred 30 leti v francoski »Revue de Revues« pod naslovom »La vie et la mort du prince Rodolphe de Habsbourg« zani- mivo razpravo, v kateri opisuje živ- ljenje in tragično smrt prestolona- slednika Rudolfa tako živo, da se čita njeno delo kot vseskozi napet roman. V naslednjem posnemamo iz princesi- ne razprave najvažnejše in najzanimi- vejše podatke o Rudolfovem življenju in smrti.

Mladost

Rudolf je bil telesno in duševno izredno nadarjen. Tudi vzgojen je bil zelo skrbno kajti že v zibelki je bil določen za prestolonaslednika. Nje- govim učiteljem in profesorjem se ni bi- lo treba zatekati k fingiranim uspe- hom, kajti Rudolf je vse dobro razu- mel in si zapomnil, svoje šolske in družabne dolžnosti je izpolnjeval rad in marljivo. Ze po naravi je bil zelo

simpatičnega značaja. Bil je preprost, iskren in romantično navdahnjen. Te lastnosti je podedoval menda po ma- teri, telesno in duševno tako dražestni in zato tudi nesrečni cesarici Elizabeti. Ze v zgodnji mladosti se je približeval po svojih nazorih liberalizmu, ki je ta- krat nastopal proti cerkvi. Razume se, da je bil cesar dobro informiran o na- predovanju in nazorih svojega edina in da so storiili plačani volunjeri vse, da je bil z njim čim bolj nezadovoljen. Sicer se jim pa ni bilo treba mnogo truditi, kajti Franc Jožef je bil velik nazadnjak.

Družabni stiki

Rudolf je imel rad okrog sebe vese- lo in duhovito družbo mladih plemi- čev, ki so se odlikovali s plemenitost- jo in izobrazbo. Madžare je imel rad zaradi lova ki ga je tudi on navduše- no gojil. Najraje je streljal orle. Pre- hodil je cele Alpe in dolge tedne je prebil na Madžarskem, kjer orli takrat niso bili redek pojav. Zaprtil je tudi zelo bogato in zanimivo zbirko naga- čenih roparic. Kot prestolonaslednik je moral imeti svoj dvor. Za dvorne- ga maršala so mu izbrali grofa Mare- ka de Bombelles, moža odličnih last- nosti, v moralnem pogledu pa ne pre- več rahločutnega. V mladosti je vzga- jal prince grof de Contrecourt, moč- strogih nazorov in železne volje. Do 18. leta je ohranil princ pod njegovim vodstvom nedolžno dušo in čisto srce, živel je življenje solidnega mladeniča, kar je blagodejno vplivalo tudi na njegov telesni razvoj, kajti Rudolf ni bil posebno močne narave.

Ženske, razuzdanost

Lahkomiselni Bombelles je pa ta- koj poskrbel, da zapolni vrzeli v vede- nju in čustvovanju mladega prince in da ga seznanji z najvažnejšimi življenj- skimi vprašanji, ki zanimajo vsakega mladeniča, namreč z ženskami, s strastjo in ljubeznijo. Rudolf je za- nimala prej znanost, umetnost, lov, sport in vojaštvo. Njegovo srce je bi- lo še nedotaknjeno. Pod Bombelleso- vim vodstvom se je pa kmalu pognal v vrtnice razuzdanega življenja. Pri- ložnosti mu ni manjkalo, saj je bil bo- gat in visokega rodu. Bil je mlad, viso- ke postave in prikupljive zunanosti. Ženske si je sam izbiral iz vseh dru- žabnih slojev in nobena ga ni odbila. Tako se je zgojilo, da je prinašal ne- srečo v mnoge zelo odlične in na svoj rodovnik ponosne rodbine.

Kakor vsi Habsburžani, tako je imel tudi Franc Jožef v tem pogledu za seboj zelo burno preteklost. Zato ni čuda, da je zatiskal obe očesi nad sinovimi pustolovščinami češ, mladost se mora izdijati. Do uničenih deklet in

rodbin, ki jih je pognal njegov sin v sramoto in nesrečo, mu je bilo pre- sneto malo. To je bilo pri Habsburža- nih samo po sebi razumljivo. Edino, kar je slednjič razburilo kronski svet, je bila bojazen, da bi ne trpelo presto- lonaslednikovo zdravje, kajti kakor vsi prestolonasledniki, tako bi moral tudi Rudolf dati državi in dinastiji prestolonaslednika.

Zenin

Tako je bilo sklenjeno »rinca oče- niti. Ni pa bilo lahko najti ne evrop- skih dvorih nevesto, ki bi ustrezala vsem zahtevam razuzdanega in razva- jenega prestolonaslednika katoliške države. Zato so ga poslali najprej na Špansko, potem pa po vrsti na večino katolških dvorov. Toda med vsemi princesami, s katerimi se je na svoji turneji seznanil, mu ni bila nobena všeč. Tudi belgijska Štefanijska, ki je bi- la med vsemi za Avstrijo še najbolj prikladna, mu ni ugajala. Vendar je pa pa la končno odločitev v njen prilog. Odločilno besedo je imela pri tem nje- na sestra Luisa, ki je že več let biva- la na najkne dvoru kot nevesta prince Filipa Koburškega. Po dolgem posvetovanju in prigovarjanju, ko je bil že utrujen in sit potovanj, na kate- rih je moral biti kot ženin pred Evro- po soliden, je privolil, da se n-oti v Bruselj. Vsi, zlasti pa cesar, so napeto pričakovali, kakšne bodo posledice njegovega potovanja. Takrat je bila namreč hčerka belgijskega kralja že zadnja katoliška princesa, vredna zase- sti pri toli stare monarhiji.

Princesa Štefanijska je bila stara la- krat 16 let. Bila je šibke, toda lepe po- stave, dražestna, ljubka, vesela. Toda njene oči so bile brez izraza, trepalni- ce in obrvi preveč blede. Za o je bila Rudolfu med vsemi kraljevskimi hče- kami, kar jih je videl, najmanj všeč. Vendar mu pa ni preostajalo nič dru- gega in tako je zavladala v obeh vla- darskih rodbinah velika radost, ko se je raznesla vest da je avstrijski presto- lonaslednik zasnubil Štefanijsko. Toda malo je manjkalo, da se že dogovorjena in sklenjena poroka ni razdrla.

(Nadaljevanje sledi)

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Kupujte „Zvezdanko“!

Makulturni papir

kg à Din 4

prodaja uorava »Slov. Naroda«

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-
TIPIJE, IZDELUJE PO PRED-
LOŽENIH RISBAH, PEROPISIH
IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK
ALI ZA FINEJSO IZVEDBO V
ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO
PO NAROČILU IN V NAJKRAJ-
ŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS 22

Ribje olje

sveže, najfiniše, norveško, iz le-
karne dr. G. Piccollija v Ljubljani;
se priporoča bledim, slabotnim
osebam 257

Krompirja

belega in zdravega potrebujem več
vagonov. Nekaj takšnega za vo-
zovanje v zimskem omotu, a osta-
lo, ko bo dopuščal čas. Potrebujem
tudi bel in roza krompir za seme
in drobne za živinsko krmo. Isto-
tako kapim bel in rumen fižol, tudi
manjše količine. Ponudbe z naved-
bo zadnje cene na naslov: Proka
Rapač, Stara Pazova, Srem. 171

Primorka 244

Dvigajte pismo! 269

Strojepisna dela

prevzame Christofor zavod; hono-
rarij nizok. — Učna ura 4 Din. 250

Uradnica

Jugoslovenka, perfektna v sloven-
ščini, nemščini in italijanščini, z
znanjem francoskega jezika ter
nemške stenografije, išče primerne
službe. — H. Modic, Trst. Via
Commerciale 18, IV. 270

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugo
Häber, Ljubljana, Sv. Petra c 25
89/1

Šivilja

za krpanje perila išče dela eventu-
elno samo za hrano. Naslov v
upravi »Slov. Naroda«. 268

Vinogradarji!

Vinogradarsko kolje, smetkovo,
bagremovo (akacije) in kosta-
njevo, v vseh dolžinah in modi-
nah dobavljiva Vlastelinstvo Mokri-
ce, Jesenice na Dolenjskem —
žel postaja Brežice, po jakso po-
voljnih pogojih in cenah Informa-
cije daje dnevno vlastelinstvo. 206

Popravila in čiščenje orožja
izvršuje najboljši in najvestneje

F. K. KAISER, PUŠKAR
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG ŠT. 9

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in

samo na debelo:

PREMOG domači in nozemski za domaci
KURJAVO in industrijske svrhe
KOVAŠKI PREMOG vseh vrst
KOKS vvarniški, plavžarski in pilniški
BRIKETE

Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 15/1

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

odeljuje vsakovrtno kredite, eskontira menice, inka-
sira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse
v bančni stroški svoje osebe

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem
računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše

Kot pooblaščen prodajalec sreča državne razredne loterije
vodi poseben udelež za njih prodajo poleg tega prodaja
tudi srečke Ratne stete za šroko in zelo ugodnimi cenami

10/L